

ANAYASA MAHKEMESİ OLARAK OTURUM YAPAN
YÜKSEK MAHKEME HUZURUNDA

ANAYASANIN 147. MADDESİ HAKKINDA.

Mahkeme Heyeti: Narin Ferdi Şefik(Başkan), Gülден Çiftçioğlu,
Tanju Öncül, Bertan Özerdağ, Talat Usar.

Davacı: Cumhuriyetçi Türk Partisi, 99 Salahi Şevket Sokak,
Arabahmet - Lefkoşa.

İle

Davalı: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisi - Lefkoşa.
A r a s ı n d a .

Davacı tarafından Avukat Ezer Özsoy

Davalı tarafından Başsavcı Yardımcı Muavini Cemaliye Usanmaz
Yüksel

- - - -
K A R A R

I.KONU:

KKTC Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunca 24.6.2022
tarihinde kabul edilen ve 27.6.2022 tarihinde 132 numaralı
Resmi Gazete’de yayımlanan 7/2022 sayılı Seçim ve Halkoylaması
(Değişiklik) Yasası’nın bütününe ve/veya 2. maddesinin
Anayasa’nın başlangıç kısmına ve özellikle 1., 3., 7., 81(4),
89(1) ve 119. maddelerine aykırı olup olmadığı.

II.OLAY:

KKTC Cumhuriyet Meclisi en son 24.6.2018 tarihinde gerçekleşen yerel seçimlerin yenilenmesi için 5/1976 sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası Madde 11(3) tahtında, yerel seçimlerin Haziran 2022’de yapılabilmesi için Nisan ayında gün belirlemekten imtina etmiş, akabinde 27.6.2022 tarihinde dava konusu 7/2022 sayılı Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası’nı oy çokluğu ile kabul etmiş bu Yasayla, Haziran 2022’de yapılacak yerel seçimler de dahil olmak üzere, tüm yerel seçimlerin bundan sonra Kasım ayının son Pazar günü yapılmasını öngören bir düzenleme getirmiştir.

Ana muhalefet partisi Davacı 7/2022 sayılı Yasa ile getirilen bu değişikliğin Anayasa’nın Başlangıç kısmına, 1., 3., 7., 81(4), 89(1) ve 119. maddelerine aykırı olduğunu iddia ederek huzurumuzdaki iptal davasını ikame etmiştir.

III.İLGİLİ YASA:

7/2022 sayılı Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası:

“ SEÇİM VE HALKOYLAMASI (DEĞİŞİKLİK)
YASASI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

1. Bu Yasa, Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası olarak isimlendirilir ve aşağıda “Esas Yasa” olarak anılan Seçim ve Halkoylaması Yasası ile birlikte okunur.

2. Esas Yasa, 11'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası kaldırılmak ve yerine aşağıdaki yeni (3)'üncü fıkra konmak suretiyle değiştirilir:

"(3) Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi, Muhtarlık ve İhtiyar Heyeti seçim günü, seçim döneminin sona erdiği yılın Kasım ayının son Pazar günüdür

ve seçimin başlangıç günü oy verme gününden önceki altmışıncı gündür. Ancak bu Yasanın 145'inci maddesine bağlı kalınmak koşuluyla, yeni seçilen Belediye Başkanları, Belediye Meclis Üyeleri, Muhtarlar ve İhtiyar Heyeti Üyeleri göreve başlayana kadar mevcut seçilmişlerin görevleri ve yetkileri devam eder."

IV. İLGİLİ ANAYASA MADDELERİ:

"

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ ANAYASASI BAŞLANGIÇ

Tarihi boyunca bağımsız yaşamış, hak ve özgürlükleri için savaşıp vermiş büyük Türk Ulusunun ayrılmaz bir parçası bulunan;

Anavatanından koparıldığı 1878 yılından bu yana ulusal varlığına ve yaşam hakkına yöneltilen ve özellikle 1955 yılından sonra silahlı tedhiş, saldırı ve sindirme biçiminde yoğunlaştırılan olaylar karşısında, birlik ve bütünlük içinde, yetkin bir toplum olarak direnişini örgütlemiş olan;

Toplumsal hak ve özgürlüklere sahip olmadan, bireysel hak ve özgürlüklerin söz konusu olamayacağını, Anavatanın doğal, tarihsel ve andlaşmalardan doğan yasal garantörlük hakkını kullanması suretiyle Kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerinin sonuçlandırdığı ve Kıbrıs Türklüğüne huzur, barış, güvenlik ve özgürlük ortamı içinde yaşama imkanı sağlayan Barış Harekatının yapıldığı 1974 yılına kadar süren acı deneyimlerle saptamış bulunan; ve

Tarihten, uluslararası andlaşmalardan, insan hakları beyanname ve sözleşmelerinden doğan bütün hakları elinden alınmak ve Kıbrıs'taki varlığı tamamen yok edilmek istenen; 21 Aralık 1963 tarihinden sonra bütün organları, yasa dışı yollarla Kıbrıs Rumlarının tekeline giren, oluşum biçimi yanında, izlediği politikalarla da sadece Kıbrıs Rumlarının devleti haline gelen, Pan-Helenist yayılmacılığa hizmet eden, ırkçı ve ayırımçı düşünce ve eylemlerle andlaşmalardan ve Anayasa esaslarından tamamıyla ayrılarak meşruluğunu yitirmiş bulunan Kıbrıs Cumhuriyeti karşısında, kendi kaderini tayin etme hak ve özgürlüğünü kullanarak, dünya ve tarih önünde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletini ilan etmiş bulunan.

KIBRIS TÜRK HALKI

Egemenliğin kayıtsız şartsız sahibi olarak;

15 Kasım 1983 tarihinde, büyük bir coşku ve oybirliği ile kabul edilen Bağımsızlık Bildirisini yaşama geçirmek;

Kendi yurdunda tam bir güven ve insanca bir düzen içinde varlığını sürdürmek;

İnsan hak ve özgürlüklerini, hukukun üstünlüğünü, kişilerin ve toplumun huzur ve refahını korumayı içeren çok partili, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletini gerçekleştirmek; ve

Atatürk ilkelerine bağlı kalmak ve özellikle O'nun "**Yurtta barış, dünyada barış**" ilkesini yaygınlaştırmak amaçları ile,

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kurucu Meclisinin yaptığı bu Anayasayı, 15 Kasım 1983 tarihinde kurulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Anayasası olarak kabul ve ilân eder; ve

Asıl güvencenin yurttaşların gönül ve iradelerinde yer aldığı inancı ile, özgürlüğe, adalete ve erdeme tutkun evlatlarının uyanık bekçiliğine emanet eder.

"

BİRİNCİ KISIM

Genel İlkeler

Devletin Şekli ve Nitelikleri

Madde 1

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti, demokrasi, sosyal adalet ve hukukun üstünlüğü ilkelerine dayanan laik bir Cumhuriyettir.

Egemenlik

Madde 3

- (1) Egemenlik, kayıtsız şartsız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşlarından oluşan halkındır.
- (2) Halk, egemenliğini, Anayasanın koyduğu ilkeler çerçevesinde, yetkili organları eliyle kullanır.
- (3) Halkın hiçbir zümresi, kesimi ve kişisi, egemenliği kendine mal edemez.
- (4) Hiçbir organ, makam veya merci, kaynağını bu Anayasa'dan almayan bir yetki kullanamaz.

Anayasanın Üstünlüğü ve Bağlayıcılığı

Madde 7

- (1) Yasalar Anayasaya aykırı olamaz.
- (2) Anayasa kuralları, yasama, yürütme ve yargı organlarını, Devlet yönetimi makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Cumhuriyet Meclisinin Toplantıları ve Çalışma Düzeni

Madde 81

- (4) Cumhuriyet Meclisi çalışmalarını kendi yaptığı İçtüzük kurallarına göre yürütür. İçtüzük kuralları, siyasal parti gruplarının Cumhuriyet Meclisinin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenlenir. Siyasal parti grupları en az beş üyeden oluşur.

İKİNCİ BÖLÜM

Yasaların Yapılması

Yasa ve Kararların Yapılması ile İlgili Genel Kurallar**Madde 89**

- (1) Yasa ve karar önermeye, Bakanlar Kurulu ve milletvekilleri yetkilidir.
Yasa ve karar tasarı ve önerilerinin Cumhuriyet Meclisinde görüşülme usul ve esasları İÇTüzükle düzenlenir.

Yerel Yönetimler**Madde 119**

- (1) Yerel yönetimler, bölge, belediye veya köy ve mahalle halkının yerel ortak gereksinmelerini karşılamak üzere kuruluş ilkeleri yasa ile belirtilen ve karar organları seçimle oluşturulan kamu tüzel kişileridir.
- (2) Yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yasa ile düzenlenir.
- (3) Yerel yönetim organlarının seçimleri 68. maddedeki ilkelere uygun olarak dört yılda bir yapılır."

V.TARAFLARIN İDDİALARI:**a) Davacının iddiaları;**

Davacı Avukatı, Cumhuriyet Meclisi'nde oy çokluğu ile kabul edilen Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası'nın Anayasa'ya aykırı olduğunu, Cumhuriyet Meclisine Başsavcılık tarafından, Haziran 2022'de yapılması gereken yerel seçimlerin ertelenmesinin Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği doğrultusunda görüş verilmiş olmasına rağmen keza, Meclis bünyesinde gerek komite safhasında, gerekse Genel Kurul'da

yerel seçimlerin Haziran ayında yapılmamasının Anayasa'ya aykırı olduğu söylenmiş olmasına rağmen, söylenenler tamamen göz ardı edilerek, dava konusu Yasa'nın oy çokluğu ile kabul edildiğini, muhalefetin söylediklerinin hiç bir şekilde dikkate alınmadığını, Meclis'te çoğunluğa sahip olanların siyasi istişare mekanizmalarını hiç çalıştırmadan sırf oy çokluğu ile istedikleri neticeyi elde edebilecek güçte hissedince Anayasa'ya uygun olmadığını bile bile adım attıklarını, yapılanların kabul edilemez olduğunu, çoğunluğa sahip olanın Anayasa'yı ihlal edemeyeceğini, hükümet tarafından yapılanın tüm demokratik kurallara, Anayasa'nın 1., 3., 7., 81(4), 89(1) ve 119. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürdü.

Davacı, dava konusu Yasa ile ilgili Komitenin, Meclis İç Tüzüğüne aykırı olarak, tasarının Anayasaya aykırı olup olmadığını incelemediğini, bu konuda Hukuk Dairesi'nden görüş almadığını, dolayısı ile Anayasa'nın 81(4) maddesine aykırı davranıldığını belirtti.

b) Davalının iddiaları;

Davalıyı temsilen hazır bulunan Başsavcı Yardımcı Muavini, Cumhuriyet Meclisi'nin Haziran 2022 içerisinde seçim tarihi belirlememekle hata yaptığını ve Anayasa'ya aykırı davrandığını kabul ederek, Emare 1, seçimin ertelenmesi ile ilgili Yasa Tasarısı için verilen görüşte bunu dile getirmiş olduklarını ifade etti.

Davalı herhâlükarda, dava konusu Yasa'nın sadece 2022 yılında yerel seçimlerin Haziran ayı yerine, Kasım 2022'de yapılmasını düzenlemediğini, genel bir düzenleme ile artık yerel seçimlerin Kasım ayında yapılmasını öngören genel bir Yasa yapıldığını, bu nedenle Yasa'nın "yorum kaydı ile

Anayasa'ya uygun olduğuna" dair karar verilmesi gerektiğini ileri sürdü.

İç Tüzük gereği Komite safhasında Hukuk Dairesi'nden Anayasal görüş alınmaması Meclisin iradesini zayıflatacak kadar önemli bir husus olmadığından, İç Tüzüğe aykırı davranılmış olmasının Anayasa'nın 81. maddesine aykırılık teşkil etmediğini; 27 Kasım 2022 tarihinde yerel seçimlerin yapılmasına kadar 2018 yılında seçilmiş olanların görevlerine devam edebilmesi gerektiğini, ilgili maddede seçilenlerin yetkilerinin devam ettiğini belirtilen şart bendinin de, görevlerin devamlılığı prensibi neticesinde bir sonraki seçime kadar görevlerine devam etmelerini gerektirdiğini, şart bendinin de yorum yolu ile Anayasa'ya uygun olduğuna karar verilmesi gerektiğini ileri sürdü.

VI. İNCELEME:

7/2022 sayılı Yasa'nın hangi safhalardan geçerek yasalaştığı incelendiği zaman ilk olarak İç İşleri Bakanlığı'nın Emare 1 olarak sunulan, "Yerel Kuruluş Organlarına İlişkin Seçimlerin Ertelenmesi (Geçici Kurallar) Yasa Tasarısı" nı hazırlayarak, 28.3.2022 tarihinde bu Tasarıyla ilgili Başsavcılıktan görüş istediği görülür. Bu Yasa Tasarısı'nda Haziran 2022'de yapılması gereken yerel seçimlerin 27 Kasım 2022 tarihine ertelenmesi düzenlemesi yer almaktaydı.

Hukuk Dairesi Emare 2 29.3.2022 tarihli yazı ile, Anayasa'da yerel seçimlerin ertelenmesine dair bir kural bulunmadığı dolayısıyla, Tasarı'nın Anayasa'ya aykırı olması kuvvetle muhtemel olduğundan Tasarı ile ilgili görüş verilemeyeceğini belirtti.

31.3.2022 tarihinde muhalefet milletvekilleri tarafından Cumhuriyet Meclisi'ne "Yerel Yönetim Organları Seçimi İçin Oy Verme Gününün Saptanmasına İlişkin Karar Önerisi" sunuldu. Bu öneride, oy verme gününün 26 Haziran 2022 olarak belirlenmesi talep edilmekteydi. Cumhuriyet Meclisinin 5.4.2022 tarihli 12. Birleşimde oy çokluğu ile bu önerinin ivediliği reddedildi.

16.6.2022 tarihinde Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasa Tasarısı, Hukuk Siyasi İşler ve Dışilişkiler Komitesi'nde oy çokluğu ile Emare 7 toplantı tutanağında görüldüğü şekilde kabul edildi. Komitede kabul edilen Tasarı daha sonra 24.6.2022 tarihinde Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulu'nda oy çokluğu ile kabul edildi.

Dava konusu 7/2022 sayılı Yasa'dan Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası ile 5/1976 sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası'nın 11(3) maddesi değiştirilmiştir.

7/2022 sayılı Yasa'dan önce 5/1976 sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası'nın 11(3). maddesi şöyle idi:

(3) Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi, Muhtarlık ve İhtiyar Heyeti seçimlerinde seçimin başlangıç günü oy verme gününden önceki altmışıncı gündür ve seçim döneminin sona erdiği yılın Haziran ayında, Cumhuriyet Meclisince saptanan günde oy verilir.

7/2022 sayılı Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası ile Esas Yasa'nın 11(3) maddesi şöyle değişmiştir:

(3) Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi, Muhtarlık ve İhtiyar Heyeti seçim günü, seçim döneminin sona erdiği yılın Kasım ayının son Pazar günüdür ve seçimin başlangıç günü oy verme gününden önceki altmışıncı gündür.

Ancak bu Yasanın 145'inci maddesine bağlı kalınmak koşuluyla, yeni seçilen Belediye Başkanları, Belediye Meclis Üyeleri, Muhtarlar ve İhtiyar Heyeti Üyeleri göreve başlayana kadar mevcut seçilmişlerin görevleri ve yetkileri devam eder."

5/1976 sayılı Esas Yasa'nın değişiklikten önceki 11(3) maddesi, yerel seçimlerin seçim döneminin sona erdiği yılın Haziran ayında Cumhuriyet Meclisince saptanan günde olacağını düzenlemekteydi. Yasa'nın yeni 11(3) maddesi ise yerel seçimlerin seçim döneminin sona erdiği yılın Kasım ayının son Pazar günü olduğunu düzenlemiştir.

Kısacası yapılan değişiklik nedeniyle yerel seçimler artık Meclisin gün belirlemesine gerek olmaksızın, Kasım ayının son Pazar günü olarak belirlendiği için Yüksek Seçim Kurulu'nun 60 gün öncesinden seçim tarihini başlatması gerekecektir.

KKTC'de son yerel seçimler 24.6.2018 tarihinde yapılmıştır. Gerek 5/1976 sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası'nın 11(3) maddesi gerekse Anayasa'nın 119(3) maddesi uyarınca, yerel seçimlerin Haziran 2022 sonunda yapılması gerekli idi. Yüksek Seçim Kurulu 6 Nisan 2022'de Emare 3 yazı ile Cumhuriyet Meclisi'nden Haziran 2022 ayı içerisinde seçim tarihi belirlenmesini talep etmiş, ancak Cumhuriyet Meclisi seçim tarihi belirlemeyerek seçimin Haziran 2022 içerisinde yapılabileceği son tarih olan 26.6.2022 tarihinden 2 gün önce 24.6.2022 tarihinde dava konusu Yasa'yı Meclis'te oy çokluğu

ile kabul etmiştir. Sonuç olarak Haziran 2022’de yerel seçimler yapılmamıştır.

Cumhuriyet Meclisi’nin, Anayasa’nın 119. maddesi ile Seçim ve Halkoylaması Yasası’nın 7/2022 sayılı Yasa’dan önce yürürlükte olan eski 11(3) maddesi uyarınca, Haziran 2022 ayı içerisinde seçim tarihi belirlememiş olmasının Anayasa’nın 119. maddesine aykırı bir davranış olduğu açıktır. Davalıyı temsil eden Başsavcılık da bunu teslim etmektedir.

27.6.2022 tarihinden sonra tüm yerel seçimler için seçim tarihinin Kasım ayının son Pazarı olarak belirlenmesini içeren 7/2022 sayılı Yasa tek başına incelendiği zaman, doğurduğu sonuçlara bakmadan, sadece Yasa’nın içeriği ile sınırlı bir bakış açısı ile, Anayasa’nın 119. maddesinde yerel seçimlerin hangi ayda yapılacağı belirtilmediğinden, Haziran ayı yerine Kasım ayının son pazarı olarak yapılan değişikliğin Anayasa’ya herhangi bir aykırılığı olmadığı, dolayısı ile Anayasal açıdan bir sorun yaratmadığı Davalı tarafından ileri sürülmektedir. Davalı, Anayasa Mahkemesinin Yasa’yı bu şekilde yorumlamasını talep etmektedir. 7/2022 sayılı Yasa’nın getirdiği sonuçların ne olduğuna bakıldığı zaman, bu Yasa’nın kabul edilmesi sonucu Cumhuriyet Meclisi’nin Haziran 2022 tarihinde yapılması gereken seçimleri 4 yıllık sürenin dolmasından sonra 5 ay daha ertelediği gerçeği ile karşılaşılır. Bu erteleme neticesinde yerel seçimler Anayasa’nın 119(3) maddesi altında belirtildiği şekilde 4 yılda bir yapılmamış olmakta ve Anayasa’da belirtilen süre geçirilmekte ve/veya yerel seçim Anayasa’ya göre yapılması gereken süreden sonraki bir tarihe ertelenmiş olmaktadır.

Davalı, "getirilen düzenleme uyarınca yerel seçimlerin Kasım ayında yapılacak olması, Anayasa’da belirtilen 4 yıllık sürenin aşılması sonucunu doğuracağı için ilk uygulamasının

Anayasa'ya aykırı olmasının kuvvetle muhtemel" olduğunu teslim etmekle birlikte, bu durum artık düzeltilemeyeceğinden, Anayasa Mahkemesinin bunun üzerine yoğunlaşmadan Kasım 2022 de yapılacak yerel seçimlerden sonraki uygulamayı incelemesini ve dava konusu Yasa'yı Anayasa'ya uygun yorumlamasını talep etmektedir.

Davalı, Anayasa Mahkemesi'nden, dava konusu Yasa'nın Anayasa'ya uygun olduğu şeklinde yorum yapmasını talep ederken, Yasa 27.6.2022 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği için Haziran 2022 ayında yapılması gereken yerel seçimlerin yapılmasına engel teşkil edecek bir mevzuat olmadığını, Anayasa'ya aykırılık teşkil eden hususun, Meclis'in Haziran 2022 için seçim tarihi üretmemesi olduğunu, bu konunun Mahkemenin huzurundaki konudan ayrı tutulması gerektiğini, Anayasa Mahkemesi'nin huzurundaki dava konusu 7/2022 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra yerel seçimlerin Kasım ayının son Pazar günü yapılmasını düzenlediğini, bunun Anayasa'da yer alan herhangi bir kurala aykırı olmadığını, Haziran 2022'ye geri dönülüp yerel seçimlerin yapılmasının artık mümkün olmadığı cihetle bu hususun değerlendirmeye alınmaması gerektiğini, 7/2022 sayılı Yasa için Anayasa'ya uygun yorumu yapılması gerektiğini, böyle bir yorum yapılmasının, ülkede sorun yaşanmasını engelleyeceğini, 7/2022 sayılı Yasa'nın Anayasa'ya aykırı olduğu doğrultusunda karar üretilmesi halinde bundan sonra 5/1976 Seçim ve Halkoylaması Yasasının 11(3) maddesinde yapılacak tarih belirlemeye ilişkin tüm yasal değişikliklerin de aynı yorum ile ele alınmasının gerekeceğini, yani Anayasa'ya aykırı bulunacağını, Cumhuriyet Meclisi tarafından yapılacak düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi'ne taşınması halinde yerel seçimlerin yapılamayacağını, ülkede büyük bir boşluk oluşacağını ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, huzurundaki dava konusu Yasa'nın Anayasa'ya aykırı olup olmadığını incelemekle yükümlüdür. Kararın yerel seçimlerin yapılması noktasında ülkedeki etkisinin ne olacağını düşünmek, Yasa'yı kabul eden, milletin temsilcilerinden oluşan Cumhuriyet Meclisi'ne aittir. Yerel seçimlerin nasıl tekrar yapılabileceğine karar verme yetkisi Anayasa Mahkemesi'nin değil, Cumhuriyet Meclisinin görevidir.

Davalı bu meselede, Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'ya uygun yorum yapabileceğini, başka bir anlatımla, yorumlu ret kararı verebileceğini ileri sürerek Anayasa Mahkemesini bu yönde karar vermeye davet etmektedir.

Davalı Anayasa Mahkemesi'nin daha önce de yorumlu ret kararı vermiş olduğunu ileri sürerek Anayasa Mahkemesinin 9/1977, 14/1988 D.5/1989, 6/1998 D.1/1999 sayılı kararlarını buna örnek vermiştir.

Davalının Anayasa Mahkemesini kullanmaya davet ettiği yorumlu ret kararı yöntemi, Mahkeme huzurundaki kanun metninin birden fazla anlam ifade edecek şekilde yorumlanması halinde kullanılabilecek bir yöntem olarak ortaya çıkmaktadır. Anayasa'ya uygun yorum ile ret kararı verilebilmesi için Mahkeme huzurundaki metnin birden fazla yoruma açık olması gerekir ve Mahkemenin de bir yorumu diğerine tercih ederek, ilgili maddeyi tercih ettiği yönde yorumlayarak o yorum ile Yasa'nın Anayasa'ya aykırı olmadığı doğrultusunda karar üreterek, iptal davasını reddetmesi gerekir.

Yorumlardan bir tanesinin Anayasa'yı ihlal edici, diğeri veya diğerlerinin ise Anayasal ihlal yaratmayan Anayasaya uygun yorum olması halinde Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'ya aykırı olmayan yorumu tercih ederek karar vermesi mümkün olabilmektedir. Nitekim, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi

Esas No. 1990/36 Karar No.1991/81 sayılı kararda bu yöntemi tercih etmiştir.

Huzurumuzdaki yasa metninin birden fazla içerikle yorumlanması mümkün müdür?

Cumhuriyet Meclisi Anayasa'ya aykırı olmadıktan sonra her konuda yasal düzenleme yapabilmektedir. Huzurumuzdaki Yasa ilk kez yerel seçimlerin düzenlendiği bir yasa olsa, tek başına değerlendirilebilirdi. Ancak durum böyle olmadığı için huzurumuzdaki yasal değişikliğin nelere yol açacağını, neleri değiştireceğinin de incelenmesi gereklidir. Bu nedenle, bu Değişiklik Yasa Tasarılarının Genel Gerekçelerine ve 7/2022 sayılı Yasa'nın geçirdiği safhalara bakılması gereklidir.

Yorum ilkeleri tahdında, bir değişiklik yasasının tek başına yorumlanması mümkün değildir. Bir yasa yorumlanırken, yasanın yapılmasına neden olan etkenler, yasa koyucunun yasa yapmaktaki amacı da incelenmelidir.

Nitekim, Emare 1 Yasa Tasarısı'nın genel gerekçesi ile Emare 10 Yasa'nın, aynı zamanda Emare 8 tutanağın 69. sayfasında da belirtilen genel gerekçesine bakıldığı zaman 7/2022 sayılı Yasa'yı yapmaktaki esas hedefin, Haziran 2022 yerel seçimlerini ertelemek olduğu kesindir.

Gerekçeler aynen şöyledir:

YEREL KURULUŞ ORGANLARINA İLİŞKİN SEÇİMLERİN ERTELENMESİ (GEÇİCİ KURALLAR) YASA TASARISI

GENEL GEREKÇE

Bu (Geçici Kurallar) yasa Tasarısı ile, Haziran 2022'de öngörülen belediye seçimlerinin ülkemizdeki nüfus dikkate alınarak belediyelerin tüzel kişiliklerinin birleştirilmesi,

belediyelerin yeniden yapılandırılmalarına ilişkin reformların hazırlanması ve uygulanması, daha modern belediyeler oluşturulması ve belediyelerin birleştirilmesi ile halka daha etkin ve verimli hizmet verilmesinin sağlanması amacıyla bir süreye ihtiyaç duyulduğundan yerel kuruluş organlarının seçimlerin ertelenmesi gerekmektedir.

Anayasanın 119'uncu maddesinin (3)'üncü fıkrası kuralları yerel seçimin 4 yılda bir olacağı öngörürken, 5/1976 Sayılı Seçim ve Halkoylaması Yasası'nın 11'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında öngörülen, Belediye Başkanlığı, Belediye Meclisi, Muhtarlık ve İhtiyar Heyeti seçimlerinde seçim döneminin sona erdiği yılın Haziran ayında, Cumhuriyet Meclisince saptanan günde oy verir kuralını düzenlemektedir. Bu bağlamda, yukarıda bahsedilen reformların yapılabilmesi için gerekli olan sürenin yerel seçimlerin Haziran ayı içerisinde olacak olması halinde yetersiz kalacağından, bahse konu yerel kuruluş organlarının seçimlerinin 27 Kasım 2022 tarihinde yapılması öngörülmektedir.

Bu genel gerekçe ile, reform yapılabilmesi için yerel seçimlerin ertelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

SEÇİM VE HALKOYLAMASI (DEĞİŞİKLİK) YASA ÖNERİSİ GENEL GEREKÇE

Esas Yasa ve Anayasa kuralları uyarınca, erken seçim olmaması halinde, Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekilliği seçimlerinde seçim süreci kendiliğinden başlamaktadır. Bu bağlamda, Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekilliği seçimleri, seçim döneminin sona erdiği tarihten önceki altmışıncı günün seçimin başlangıç günü olduğu ve seçim gününün ise, altmışıncı günün son gününden önceki Pazar günü olacağı kuralı Esas Yasada açıkça belirtilmiştir.

Ancak yerel yönetimlere ilişkin seçimler ile ilgili kurallara baktığımızda, Anayasa'nın 119'uncu maddesi, yerel yönetimlerin seçiminin dört yılda bir yapılır kuralını düzenlerken, Esas Yasanın 11'inci maddesinin (3)'üncü fıkrası bahse konu seçimin dört yılda bir yapılır kuralı ile birlikte seçimin Haziran ayında olacağı kuralını da düzenlemektedir. Ayrıca seçim tarihinin ilanının Cumhuriyet Meclisi tarafından ilan edileceği de ilgili maddede açıkça yazmaktadır. Dünyada ve Ülkemizde yaşanan son ağır ekonomik koşullar belediyelerimizin uzun yıllardır yaşadığı kronik sorunlarla da birleşmektedir. Devletin Genel Bütçesinin Mart ayında açıldığını göz önüne aldığımızda, Haziran ayında yapılacak

seçim surecinde seçim yasakları da en geç Nisan ayı içerisinde başlayacaktır. Bu da Devletin mali olarak işleyişinde aksamalara neden olacaktır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, yerel yönetimlere ilişkin seçim tarihinin Kasım ayının son Pazarı olarak yeniden düzenlenmesi; böylelikle gerek Esas Yasasının Milletvekilliği ve Cumhurbaşkanlığı seçim surecine ilişkin kurallarda yeknesaklık sağlamak, gerekse yerel yönetim ve idari hizmetlerinde yeni seçilen Belediye Başkanları, Belediye Meclis yeleri, muhtarlar ve İhtiyar Heyeti yelerinin göreve başlayacağı tarihe kadar mevcutların devam edeceğinin de net olarak anlaşılması amacıyla bu Yasa nerisi hazırlanmıştır.

İkinci genel gerekçede ise yerel seçimlerin Haziran ayında olmasının devletin mali işleyişinde aksamalara neden olacağı vurgulanarak, bunu engellemek ve yerel seçim tarihinin belirlenmesi aşamasında Cumhuriyet Meclisi'nin tarih saptamasına gerek olmadan seçim yapılmasını sağlamak istediğine yer verilmiştir.

Her iki genel gerekçe de farklı nedenlerle yerel seçimlerin Haziran ayı yerine Kasım ayında yapılmasını hedeflemekte, Haziran 2022 ayında yerel seçim yapılmadığı cihetle de Anayasaya göre Haziran 2022'de yapılması gereken fakat yapılmayan yerel seçimin 27 Kasım 2022'ye erteleme sonucunu doğurmaktadır.

Yasal değişiklik gündeme ilk olarak Emare 1 Tasarı ile gelmiştir. Emare 1 Yerel Kuruluş Organlarına İlişkin Seçimlerin Ertelenmesi Yasa Tasarısı hazırlanarak yola çıkılmış, sonrasında ise sadece Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasa Tasarısı şeklinde bir düzenlemeye gidilmiş, nihayetinde de ikinci tasarı yasallaşmıştır.

Emare 1 Tasarıda seçimin açıkça 27.11.2022 tarihine ertelenmesi düzenlenmekte idi. Emare 10 Tasarıda ise yerel seçimlerin yasanın yürürlüğe girmesinden sonra seçim döneminin

sona erdiği yılın Kasım ayının son Pazar günü yapılması öngörülmektedir. Yerel seçimler en son 2018 yılının Haziran ayında yapıldığından, Emare 10 Tasarının yürürlüğe girmesi ile bir sonraki yerel seçimin 27.11.2022 tarihinde yapılması gerekeceği sonucu çıkmaktadır. Dolayısı ile dava konusu 7/2022 sayılı Yasa beraberinde, yerel seçimlerin ertelenmesi sonucunu getirmiştir. Anayasa'nın 119(3) maddesi, yoruma gerek bırakmayacak kadar net bir şekilde yerel seçimlerin 4 yılda bir yapılacağını düzenlemektedir.

Yani en son Haziran 2018'de yapılan yerel seçimlerin, Anayasa'nın 119(3) maddesi altında Haziran 2022'de tekrar yapılması Anayasal bir zorunluluk iken, ve Anayasa'da yerel seçimlerin ertelenmesini mümkün kılan bir düzenleme bulunmazken, 7/2022 sayılı Değişiklik Yasası ile yerel seçimlerin tekrarlanması süreci 4 yılı geçecek şekilde 27 Kasım 2022 tarihine ertelenmiştir.

T.C. Anayasa Mahkemesi E.1988/14 K.1988/18 sayılı kararının 16. Sayfasında, **"Beş yıllık süreyi siyasal iktidarların yasama çoğunluğunun isteğiyle kısıtlamak ya da uzatmak, yerel yönetimlerin varlığıyla bağdaşmayacağı gibi, Anayasa koyucunun bu konudaki iradesine yasa koyucunun iradesinin üstün tutulması sonucunu doğurur."** vurgusunu yapmıştır.

7/2022 sayılı Yasa'nın içeriği tek başına incelendiğinde, 2018'den sonraki yerel seçimlerin 27 Kasım 2022 tarihinde yapılmasını öngördüğü ve yerel seçimlerin bundan böyle Kasım ayında yapılmasını düzenlediği görülür. Bu Yasa ile bundan böyle yerel seçimlerin Kasım ayının son Pazar günü, 4 yılda bir yapılacağına ilişkin düzenleme değerlendirilirken, Haziran 2022'de yapılması gerekli seçimlerin 27 Kasım 2022'ye ertelenmiş olması neticesinin doğduğu göz ardı edilemez. Dolayısı ile 7/2022 sayılı Yasa iki sonuç doğurmaktadır.

Birinci sonuç yerel seçimlerin artık seçim döneminin sona ermesinden sonraki Kasım ayının son Pazarı yapılacağını öngören genel bir sonuçtur. İkinci sonuç ise Haziran 2022 tarihinde yapılması gereken yerel seçimlerin 27 Kasım 2022 tarihine ertelenmesini getiren özel bir sonuçtur. Davalı Haziran 2022 yerel seçimlerinin 27.11.2022'ye ertelenmiş olduğu spesifik sonucunun Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği gerçeğini göz ardı ederek sadece genel sonuç olan 2022'den sonra yapılacak yerel seçimlere odaklanılmasını talep etmektedir.

7/2022 sayılı Yasa'nın doğurduğu iki sonuç metnin iki farklı şekilde yorumlanabileceği anlamına gelmemektedir. Dolayısı ile huzurumuzdaki metnin bir bütün olarak iki farklı şekilde yorumlanması söz konusu değildir. Bu nedenle, huzurumuzdaki davada yorumlu ret kararı yönteminin uygulanırlığı yoktur. Huzurumuzdaki 7/2022 sayılı Yasa metninin birden fazla yoruma açık olduğu söylenemez. Yasa'nın sadece 2 sonucu olduğu kabul edilmelidir.

Dolayısı ile 7/2022 sayılı Yasa'nın Haziran 2022 de yapılması gereken yerel seçimlerin 27.11.2022 tarihine ertelenmesi neticesini doğurmuş olması nedeni ile ve yukarıda ifade edilenler neticesinde, 7/2022 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin ilk kısmının Anayasa'nın 119(3) maddesine aykırı olduğuna karar verilir.

Bu kararımız neticesinde diğer Anayasa maddelerine de aykırılık bulunup bulunmadığının incelenmesine gerek kalmamıştır.

7/2022 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile getirilen değişiklik ile yasa koyucu yeni 11(3) maddesinde yer alan şart bendi yolu ile yerel seçimin 27.11.2022 tarihine ertelenmesi

neticesinde 2018 yerel seçimlerde seçilenlerin görev süreleri, Haziran 2022 sonunda sona ermiş olmasına rağmen, yeni seçimin yapılacağı 27.11.2022 tarihine kadar görevlerine devam etmelerini mümkün kılmak istemiştir.

Anayasa'nın 119. maddesi altında 24.6.2018'de seçim kazanan kişilerin Haziran 2022 sonunda görev ve yetkileri sona ermiştir. Anayasa, Cumhuriyet Meclisi seçimlerinden farklı olarak, yerel seçimlerin ertelenmesine ilişkin herhangi bir yetki vermemektedir. Cumhuriyet Meclisi'nin görev süresi sona eren bu seçilmiş kişilerin görev sürelerini 4 yılın sonunda bir sonraki seçime kadar uzatma yetkisi var mıdır?

Anayasa'nın 119(1) maddesine göre yerel yönetimlerin karar organları seçimle oluşturulmalıdır. 119. maddedeki karar organlarının seçimle oluşturulacağı ibaresi ışığında, Cumhuriyet Meclisi'nin yasa yaparak yerel yöneticilerin görev sürelerini uzatma yetkisi olduğunu söylemek mümkün değildir. Anayasa'nın 119(1) maddesine göre görevleri sona eren bu seçilmiş kişilerin görev sürelerinin 7/2022 sayılı Yasa ile veya seçim dışında başka herhangi bir yöntemle uzatılması Anayasa'nın 119(1) maddesine aykırıdır.

Seçimin ertelenmesi neticesini getiren 7/2022 sayılı Yasa'nın 2. maddesinde düzenlenen yeni madde 11(3)'ün ilk kısmı Anayasa'nın 119(3) maddesine aykırı olduğu gibi aynı fıkranın şart bendi de Anayasa'nın 119(1) maddesine aykırıdır.

VII.SONUÇ:

Sonuç itibarı ile 7/2022 sayılı Seçim ve Halkoylaması (Değişiklik) Yasası'nın 2. maddesinin tümü ile Anayasa'nın 119. maddesine aykırı olduğuna, Yasa'nın 2. maddesinin ve

dolayısıyla bütününün iptal edilmesine oy birliğı ile karar verilir.

Kararın derhal Resmi Gazete’de yayımlanmasına ayrıca karar verilir.

Narin Ferdi Şefik
Başkan

Gülden Çiftçioğlu
Yargıç

Tanju Öncül
Yargıç

Bertan Özerdağ
Yargıç

Talat Usar
Yargıç

7 Eylül 2022